

CUPRINS

CAPITOLUL I

CARACTERIZAREA DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR

ȘI A DOMENIULUI RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE CĂRUIA I SE APLICĂ11

Secțiunea 1. *Noțiunea de „drept internațional umanitar”* 11

1.1. Noțiunea de „drept internațional umanitar” 11

1.2. Distincția dintre *jus ad bellum* (dreptul la război) și *jus in bello* (dreptul în război)..... 12

1.3. Participanții la relațiile de drept internațional umanitar 12

Secțiunea 2. *Scurt istoric al regulilor de drept internațional umanitar* 13

Secțiunea 3. *Obiectul dreptului internațional umanitar. Noțiunile de conflict armat intern și internațional. Exemple. Încetarea ostilităților. Armistițiu, capitulare și încheierea păcii. Neutralitate* 18

3.1. Scopul dreptului internațional umanitar 18

3.2. Conflictul armat internațional 19

3.3. Conflictul armat intern 19

3.3.1. Conflictul armat destructurat sau de identitate – Ruanda 1994 20

3.4. Conflictul armat internaționalizat..... 20

3.5. Războiul împotriva terorii 22

3.6. Definiția conflictului armat, coordonatele geografice și temporale ale calificării unei situații drept conflict armat..... 22

3.7. Încetarea ostilităților: capitularea, armistițiul, *debellatio* și încheierea tratatelor de pace 23

3.8. State neutre..... 23

Secțiunea 4. *Izvoare de drept internațional umanitar: convenții, drept cutumiar și principii de drept internațional umanitar* 24

4.1. Cutuma 24

4.2. Tratatul 25

4.3. Principiile de drept internațional umanitar 25

Secțiunea 5. *Raportul dintre dreptul internațional umanitar și dreptul internațional public. Raportul cu alte ramuri de drept* 27

5.1. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și dreptul internațional public..... 27

5.2. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și drepturile fundamentale ale omului..... 27

TEME DE REFLECȚIE 41

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 43

CAPITOLUL 2

SPECIFICUL IMPLEMENTĂRII DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR45

Secțiunea 1. *Metode de implementare*.....45

1.2. Aplicarea dreptului internațional umanitar în timp de pace46

1.2.1. Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar47

1.3. Aplicarea dreptului internațional umanitar în timp de conflict armat48

Secțiunea 2. *Persoanele protejate de dreptul internațional umanitar*.*Încălcările dreptului internațional umanitar. Cine răspunde?*49

2.1. Categoriile de persoane protejate de dreptul internațional umanitar49

2.2. Încălcările dreptului internațional umanitar – tipuri de răspundere49

Secțiunea 3. *Mijloace de implementare a dreptului internațional umanitar specifice acestei ramuri de drept*.....

3.1. Mecanismul Puterilor Protectoare50

3.2. Comisiile de anchetă51

3.2.1. Comisia Internațională de Stabilire a Faptelor.....51

3.3. Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR). Rolul Societăților Naționale de Cruce Roșie și al organizațiilor neguvernamentale53

3.3.1. Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR).....53

3.3.2. Societățile Naționale de Cruce Roșie.....54

3.3.3. Federația Internațională a Societăților Naționale de Cruce Roșie și Semiluna Roșie.....55

3.3.4. Organizațiile neguvernamentale55

3.4. Angajarea răspunderii penale pentru încălcări ale dreptului internațional umanitar55

3.5. Comisiile de Adevăr și Reconciliere58

TEME DE REFLECȚIE66

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ67

CAPITOLUL III

STATUTUL JURIDIC AL PARTICIPANȚILOR LA CONFLICTELE ARMATE. COMBATANȚII, PRIZONIERII DE RĂZBOI ȘI PERSOANELE DEȚINUTE PENTRU MOTIVE DE CONFLICT ARMAT68

Secțiunea 1. *Importanța delimitării combatanților de populația civilă, principiul distincției – principiu fundamental de drept internațional umanitar*68Secțiunea 2. *Definiția combatanților. Categori de combatanți*.*Populația levee en masse*69

2.1. Combatanții – categorie existentă în cadrul conflictelor armate internaționale69

2.2. Categori de combatanți69

2.3. Consecința principală a statutului de combatant71

Secțiunea 3. *Evoluția statutului juridic al prizonierilor de război*.....71Secțiunea 4. *Definiția prizonierilor de război*73

4.2. Pierderea dreptului de fi considerat prizonier de război.....74

4.3. Determinarea statutului de prizonier de război75

4.4. Persoane care nu beneficiază de statutul de prizonier de război în cadrul conflictelor armate internaționale.....	75
Secțiunea 5. <i>Captivitatea</i>	76
Secțiunea 6. <i>Drepturile și obligațiile prizonierilor de război în timpul captivității</i>	76
Secțiunea 7. <i>Sistemul gravelor încălcări ale Convenției de la Geneva III</i>	77
Secțiunea 8. <i>Combatanții nelegali</i>	78
8.1. Terminologie	78
8.2. Spionii	78
8.3. Mercenarii	79
8.4. Teroriștii	82
Secțiunea 9. <i>Persoanele care participă la luptă în cadrul conflictele neinternaționale sau interne</i>	84
Secțiunea 10. <i>Membrii forțelor militare internaționale</i>	86
TEME DE REFLECȚIE	90
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	90

CAPITOLUL IV

MIJLOACE ȘI METODE DE PURTARE A CONFLICTELOR ARMATE	92
Secțiunea 1. <i>Principii de drept internațional umanitar cu aplicare în limitarea și interzicerea mijloacelor și metodelor de purtare a războiului</i>	92
Secțiunea 2. <i>Mijloace de luptă reglementate de dreptul internațional umanitar</i>	92
2.1. Reglementarea mijloacelor de luptă. Criterii de reglementare	92
2.2. Armele de distrugere în masă.....	94
2.2.1. Armele chimice.....	94
2.2.2. Armele biologice sau bacteriologice.....	95
2.2.3. Armele nucleare	96
2.3. Armele convenționale	99
2.4. Armele neletale	100
Secțiunea 3. <i>Metodele de luptă reglementate de Dreptul internațional umanitar</i>	102
3.1. Perfidia	102
3.2. Războiul psihologic.....	103
3.3. Represaliile.....	103
3.4. Alte metode de luptă interzise de dreptul internațional umanitar.....	103
TEME DE REFLECȚIE	123
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:.....	123

CAPITOLUL V

STATUTUL PERSOANELOR CARE NU IAU SAU NU MAI IAU PARTE LA CONFLICTUL ARMAT; PROTECȚII SPECIALE ÎN DREPTUL

INTERNAȚIONAL UMANITAR	125
Secțiunea 1. <i>Populația civilă</i>	125
1.1. Evoluția statutului juridic al populației civile	125
1.2. Definiția populației civile.....	126
1.2.1. Conflictele armate internaționale	126

1.2.2. Conflictele armate neinternaționale	127
1.3. Reguli generale aplicabile	127
1.3.1. Protecția generală a populației civile și a persoanelor civile contra pericolelor rezultând din operațiunile militare	127
1.3.2. Protecția populației civile în timpul ocupației militare	128
1.3.2.1. Ocupația militară	128
1.3.2.2. Obligații și drepturi ale puterii ocupante pe teritoriul aflat sub ocupație	129
1.4. Reguli speciale de protecție a unor civili	131
1.4.1. Copiii în conflictele armate	131
1.4.2. Femeile în conflictele armate	134
1.4.3. Jurnaliștii în conflictele armate	135
1.5. Răspunderea de a proteja	135
1.5.1. Conceptul de intervenție umanitară. Există un drept de intervenție umanitar?	135
1.5.2. Răspunderea de a proteja	137
Secțiunea 2. <i>Alte persoane protejate de dreptul internațional umanitar, răniții, bolnavii și naufrațiații, personalul medical</i>	139
2.1. Evoluția statutului juridic al acestor categorii	139
2.2. Conținutul protecției	139
Secțiunea 3. <i>Proprietatea culturală protejată de dreptul internațional umanitar</i>	140
Secțiunea 4. <i>Mediul înconjurător protejat de dreptul internațional umanitar</i>	140
TEME DE REFLECȚIE	141
EXTRASE DIN DOCUMENTE INTERNAȚIONALE	142
Adunarea Generală a ONU, A/HRC/9/3 din 27 iunie 2008	142
Comisia privind drepturile omului a ONU Extras din Raportul reprezentantului secretariatului general, dl. Francis M. Deng	145
Secțiunea I. <i>Principii generale</i>	145
Secțiunea II. <i>Principii referitoare la protecția privind strămutarea</i>	146
Secțiunea III. <i>Principii referitoare la protecția oferită pe perioada strămutării</i>	147
Secțiunea IV. <i>Principii referitoare asistența umanitară</i>	151
Secțiunea V. <i>Principii referitoare la reîntoarcere, reinstalare și la reintegrare</i>	152
CAPITOLUL VI	
JURISDICȚIA INTERNAȚIONALĂ PENALĂ	153
Secțiunea 1. <i>Istoric</i>	153
Secțiunea 2. <i>Instanțe internaționale penale</i>	154
2.1. Tribunalul Militar Internațional de la Nürnberg și Tribunalul Militar I nternațional pentru Estul Îndepărtat de la Tokyo	154
2.2. Tribunalul Internațional pentru fosta Iugoslavie	156
2.3. Tribunalul Internațional pentru Ruanda	157
2.4. Curtea Penală Internațională	157
2.5. Curtea Specială pentru Sierra Leone	158

Secțiunea 3. <i>Crimele internaționale ce fac obiectul jurisdicției internaționale penale</i> ..	159
3.1. Conținutul juridic al crimelor internaționale care intră sub incidența jurisdicției internaționale penale	159
3.2. Crima de agresiune	160
3.3. Genocidul	160
3.3.1. Latura penală specifică genocidului	161
3.3.2. Latura internațională specifică genocidului	164
3.4. Crimele împotriva umanității	164
3.4.1. Latura penală specifică crimelor împotriva umanității	166
3.4.2. Latura internațională specifică crimelor împotriva umanității	168
3.4.3. Legătura comportamentului incriminat cu un conflict armat	168
3.4.4. Cerința existenței motivelor discriminatorii în calificarea faptelor ce reprezintă crime împotriva umanității	169
3.5. Crimele de război	169
3.5.1. Elemente comune tuturor crimelor de război prevăzute de art. 8 din Statutul de la Roma și de art. 8 din Elementele crimelor	170
3.5.2. Clasificarea crimelor de război	170
Secțiunea 4. <i>Curtea Penală Internațională</i>	171
4.1. Curtea Penală Internațională – o organizație internațională <i>sui generis</i>	171
4.2. Caracterizarea jurisdicției Curții Penale Internaționale (CPI)	173
4.3. Regimul de cooperare internațională creat prin Statutul de la Roma	174
TEME DE REFLECȚIE	175
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	176
STUDII DE CAZ	178
METODOLOGIE DE ABORDARE A STUDIILOR DE CAZ	189
ANEXE	191
– Convenția pentru îmbunătățirea sortii răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie	193
– Convenția pentru îmbunătățirea sortii răniților, bolnavilor și naufragiaților forțelor armate maritime	216
– Convenția de la Geneva cu privire la tratamentul prizonierilor în caz de război	241
– Convenția de la Geneva cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război	311
– Protocolul adițional I la convențiile de la Geneva din 1949, cu privire la protecția victimelor din conflictele armate internaționale	369
– Protocolul adițional II la convențiile de la Geneva din 1949, cu privire la protecția victimelor din conflictele armate fără caracter internațional	429
– Statutul Curții Penale Internaționale din 1998	438